

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Liikenne 12 -suunnitelman strategiset linjaukset vastaavat liikennejärjestelmän kehittämistarpeita valtatie 4 osalta. Suunnitelmassa esitetyt strategiset linjaukset on jatkossa oltava aiempaa vahvemmin näkyvissä väyläverkon suunnittelu- ja investointiohjelmassa mitä tulee eurooppalaisen TEN-T -ydinverkon kehittämiseen.

Nelostie E75 ry kannattaa liikennejärjestelmän kehittämiseksi asetettuja kolmea tavoitetta toimivuus, turvallisuus ja kestävyys. Suunnitelmaluonnoksessa ensimmäisenä priorisoitu tavoite toimivuus kytkeytyy hyvin vahvasti TEN-T -ydinverkon palvelutason saavuttamiseen, ja tarkemmin Suomen liikennejärjestelmän selkärangan muodostavan valtatie 4 toimivuuden ja turvallisuuden parantamiseen. Nelostie on sekä kuljetusten arvolla että kuljetetuilla tonnikilometreillä mitattuna Suomen tärkein valtatie, jota hyödyntää laaja kirjo toimialoja, ja Nelostiellä on keskeinen merkitys koko Suomen toimivuudella ja kilpailukyvyllä.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Nelostie E75 ry pitää ensisijaisen tärkeänä että valtakunnan liikennejärjestelmän kehittämis- ja parantamishankkeiden priorisointia ohjaa Euroopan laajuisen TEN-T -liikenneverkon vaatimusten täyttyminen sekä ydinverkolla että kattavalla verkolla. Suomi on sitoutunut Euroopan komission asettamaan tavoitteeseen saavuttaa TEN-T -asetuksen mukaiset palvelutasovaatteet ydinverkolla vuoteen 2030 mennessä. Valtatie 4 osalta tämä edellyttää kiireellisiä investointeja sekä suunnitelma- että toteuttamisvalmiuden edistämiseen valtatiellä. Ensi sijassa suunnitelmavalmiuteen suunnattavien resurssien tulisi kohdistua TEN-T -ydinverkon merkittävien pullonkaulojen poistamiseen.

Palvelutasotavoitteen saavuttamiseen kytkeytyy vahvasti pääväyläasetus ja sen mukaiset pääväylien kehittämistarpeet. Näiden tarpeiden suunnitelma- sekä toteutusvalmiutta on edistettävä määrätietoisesti valtion suunnittelu- ja investointiohjelmissa. Sitoutuminen eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan osoitetaan toteuttamalla TEN-T ydinkäytävien hankkeita.

Nelostie E75 ry näkee tärkeänä valtion tavoitteen yksinkertaistaa ja löytää edullisempia sekä kevyempiä suunnitteluratkaisuja. TEN-T ydinverkon palvelutasotavoitteen saavuttaminen edellyttää nopeita ja joustavia ratkaisuja. Aiemmissa valtion väyläverkon toteuttamishjelmissä ei ole voinut nähdä olevan riittävässä määrin Nelostien hankkeita listattuna.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Kehittämiseen kohdistuva rahoitus on suunnitelmaluonnoksessa tasoltaan erittäin vaatimaton. Tämä uhkaa huomattavasti Suomen taloudellisen kasvun potentiaalia. Kehittämisrahaa tulee osoittaa vahvasti TEN-T -ydinverkon suunnitelma- ja toimenpidevalmiuden edistämiseen.

Kehittämisen rahoitusta on välttämätöntä kasvattaa. Onkin löydettävä uusia rahoituskeinoja uusien liikennehankkeiden rahoittamiseksi, ja hyödyntää täysimääräisesti kaikki mahdolliset rahoitusinstrumentit, mukaan lukien EU-rahoituksen täysimääräinen hyödyntäminen TEN-T -verkon kehittämiseen.

Perusväylän rahoituksen tason nosto vuosiksi 2029-2037 on erittäin tärkeää, jotta korjausvelka saada taitettua. Olisi tärkeää saada korjausvelan katkaisu jo tällä hallituskaudella käyntiin.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

Valtatien 4 rooli on erityislaatuinen Suomen liikennejärjestelmässä. Valtatie on elinvoiman edellytys sekä paikallisesti että valtakunnallisesti, ja valtatiellä on suuri merkitys muun muassa satamien kautta kulkevien vienti- ja tuontikuljetusten reittinä. Nelostie mahdollistaa kehittyessään entistä toimivammat, turvallisemmat ja kestävämmät kuljetukset. Sekä tavaraliikenteelle että henkilöliikenteelle merkityksellisiä ovat matka-aika sekä sen ennakoitavuus ja turvallisuus.

Väylän toteuttamassa Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpanossa on tärkeää, että eri liikenteen toimijat ja sidosryhmät pääsevät vaikuttamaan ja lausumaan myös suunnitteluohjelmasta. Tämä on tärkeää, koska liikenne 12 suunnitelmassa on osoitettu lisäresursseja kehittämishankkeiden suunnitteluun.

Elinkeinoelämän suurinvestointien toteuttamiselle välttämättömien paikallisten liikennehankkeiden rahoittamiselle tulee jatkossakin olla joustavia ja nopeita rahoituskeinoja valtion budjetista. Kehittämisen rahoitusta on välttämätöntä kasvattaa. Onkin löydettävä uusia rahoituskeinoja uusien liikennehankkeiden rahoittamiseksi.

Sitoutuminen eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan osoitetaan toteuttamalla TEN-T ydinkäytävien hankkeita. Valtatie 4 on edelleen useilla yhteysväleillä kaukana Euroopan komission asettamasta palvelutasotavoitteista. Rärkeimmin tämä näkyy etenkin Pohjois- ja Keski-Suomessa mm. Iin taajaman, Pyhäjärvi-Pulkkilan sekä Jyväskylän Vaajakosken ja Aholaita-Lohikosken sekä Vestonmäen kohdan yhteysväleillä. Hankkeiden suunnitteluun ja edistämiseen tulee panostaa huomattavasti nykyistä enemmän, jotta Suomen liikennejärjestelmästä saadaan toteutettua toimiva, turvallinen ja kestävä.

Kiviniemi Jari

Pyhäjärven kaupunki - Lausunnonantaja on Nelostie E75 ry